

Brüssel, 1. oktoober 2025
(OR. en)

13236/25

SOC 624
GENDER 176
ANTIDISCRIM 85
FREMP 250
JAI 1314

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Võitlus LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenu, diskrimineerimise ja vägivallaga – <i>Arvamuste vahetus</i>

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud teemat käsitlev eesistujariigi suunisdokument
tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO)

17. oktoobri 2025. aasta istungil peetava arvamuste vahetuse jaoks.

Võitlus LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vaenu, diskrimineerimise ja vägivallaga

Sissejuhatus

Lesbid, geid, biseksuaalid, trans- ja intersoolised ja *queer*-inimesed ning muud seksuaalsed ja soolised vähemused (LGBTIQ-inimesed) kogevad jätkuvalt diskrimineerimist ja ahistamist kogu ELis, hoolimata olemasolevatest õigusraamistikest, suuremast poliitilisest teadlikkusest ja mitmesugustest algatustest võrdse kohtlemise edendamiseks selles valdkonnas. See püsiv väljakutse õõnestab põhiõiguste ja mittediskrimineerimise ning kõigi üksikisikute ühiskondlikus ja majanduslikus elus võrdse osalemise põhimõtete tõhusat rakendamist.

Uuringud näitavad, et sisulised edusammud on saavutatavad, kui on olemas poliitiline pühendumus ja teadlikkus. Alates 2019. aastast on ELis suurenenud nende LGBTIQ-inimeste arv, kes elavad avalikult, varjamata oma seksuaalset sätumust. Näiteks on LGBTIQ-inimesed teatanud, et tunnevad end avalikus ruumis oma partneril käest kinni hoides turvalisemalt kui varem, ning tunnevad, et koolid tegelevad LGBTIQ-küsimustega varasemast positiivsemalt.¹

Kuigi need arengud kujutavad endast olulist edasiminekut, on LGBTIQ-inimeste heaolu üldpilt endiselt väga murettekitav. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) läbi viidud ELi kolmanda LGBTIQ-inimeste uuringu kohaselt on LGBTIQ-inimesed kogenud vaenust ajendatud vägivalla, kiusamise ja diskrimineerimise märkimisväärt suurenemist, kusjuures ebaproportsionaalselt suurel määral on mõjutatud transsoolised ja intersoolised inimesed.²

ELis esineb jätkuvalt LGBTIQ-vastaseid juhtumeid, sealhulgas verbaalseid rünnakuid, füüsilist vägivalda, vaenukõnet ja homfoobset hirmutamist rahumeelsetel kogunemistel turvaliseks peetavas avalikus ruumis, sealhulgas avalikel üritustel ja meeleavaldustel.³

¹ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (2024). „*LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and challenges*“ (LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkus teelahkmel – edusammud ja probleemid). Viin: FRA.

² Samas, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (2025). *Being intersex in the EU (Intersoolise inimesena ELis)*. Viin: FRA.

³ „*LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and challenges*“ (LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkus teelahkmel – edusammud ja probleemid).

Lisaks teatas rohkem kui kolmandik LGBTIQ-inimestest diskrimineerimisest sellistes olulistes valdkondades nagu tööhõive, eluase ja juurdepääs muudele üldsusele kättesaadavatele teenustele.⁴ Sellest hoolimata teavitatakse võrdõigusasutusi endiselt vähe, mis näitab, et takistused juurdepääsul õigusemõistmisele ja õiguskaitsele püsivad.⁵

Jätkuv diskrimineerimine ning sagenenud ahistamine ja vägivald kujutavad endast tõsist ohtu LGBTIQ-inimeste turvalisusele ja põhiõigustele.

Vägivalla ja diskrimineerimise tagajärjed on tõsised ja kaugeleulatuvad; enam kui kolmandik LGBTIQ-inimestest on viimase aasta jooksul kaalunud enesetappu, kusjuures noortel ja transsoolistel ning mittebinaarse ja alternatiivse sooidentiteediga inimestel on suitsidaalsete mõtete tõenäosus suurem kui ülejäänud elanikkonnal.⁶ 2023. aastal koges 67% LGBTIQ-inimestest kiusamist, ähvardamist ja solvamist oma seksuaalse sättumuse või identiteedi tõttu.⁷

Kaalulolevad põhimõtted

Võrdsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtted on sätestatud aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“).

Harta artikkel 21 keelab sõnaselgelt igasuguse diskrimineerimise mitmesugustel alustel, sealhulgas soo ja seksuaalse sättumuse alusel: „*Keelatud on igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.*“

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklites 8 ja 10 sätestatakse, et oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel on kõikide meetmete puhul liidu eesmärk kaotada ebavõrdsus ja võidelda sealhulgas soo või seksuaalse sättumuse alusel aset leidva diskrimineerimisega, ning et ELTLi artikliga 19 antakse nõukogule volitused vajalike sammude astumiseks, et võidelda nimetatud põhjustel aset leidva diskrimineerimisega.

⁴ Samas.

⁵ Samas.

⁶ Samas.

⁷ Samas.

Pöördeline hetk

2020. aastal võttis Euroopa Komisjon vastu esimese LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, milles on ühendatud rida sihipäraseid meetmeid LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse suurendamiseks ning LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse integreerimine kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse, õigusaktidesse ja rahastamisprogrammidesse. Samuti on strateegia eesmärk võimendada LGBTIQ-inimeste hääli ning tuua kokku liikmesriigid ja sidusrühmad, et ühiselt teha tulemuslikke jõupingutusi LGBTIQ -inimeste võrdõiguslikkuse käsitlemisel.

2025. aasta tähistab olulist ajahetke LGBTIQ-inimeste õiguste edendamisel ELis. Euroopa Komisjon käivitab uue LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030, millega luuakse raamistik tulevasele tegevusele ELis.

Iga liikmesriigi kogemused annavad väärtusliku panuse konstruktiivsesse dialoogi selle üle, kuidas ELi institutsioonid ja liikmesriigid saavad edendada LGBTIQ-inimeste õigusi ja võrdseid võimalusi ning kuidas saada lahti nende rühmade diskrimineerimisest ja nende vastu suunatud vägivallast.

Eeltoodut arvestades palutakse ministritel pidada poliitiline mõttevahetus, tuginedes järgmistele küsimustele:

- 1) *Mis on olnud teie liikmesriigis tõhus parim tava LGBTIQ-inimeste diskrimineerimise ja nende vastu suunatud vägivalla vastu võitlemisel?*
 - 2) *Milliseid lisameetmeid võiks võtta ELi tasandil, et tagada, et LGBTIQ-inimesed ja nende perekonnad saavad – sealhulgas piiriülesest – elada vabalt ja avalikult, ilma diskrimineerimiseta ja vägivallata?*
-